

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 49/2015-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. februára 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej JUDr. Petrom Folprechtom, Advokátska kancelária, Prague Anděl Business Centre s. r. o., Nádražní 344/23, Praha 5, Česká republika, vo veci namietaného porušenia čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 1 písm. a), ods. 2, 3 a 4, čl. 16, čl. 19, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 1, čl. 2 ods. 2 a 3, čl. 3 ods. 1, čl. 4, čl. 7, čl. 10 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, čl. 3, čl. 6 ods. 1, čl. 8 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 14, čl. 17 a čl. 26 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, čl. 3 ods. 1, čl. 4, čl. 7, čl. 20 a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Ps 9/2012 a takto

rozhodol:

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako oneskorene podanú.

O d ô v o d n e n i e:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. septembra 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej JUDr. Petrom Folprechtom, Advokátska kancelária, Prague Anděl Business Centre s. r. o., Nádražní 344/23, Praha 5, Česká republika, vo veci namietaného porušenia čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 1 písm. a), ods. 2, 3 a 4, čl. 16, čl. 19, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 1, čl. 2 ods. 2 a 3, čl. 3 ods. 1, čl. 4, čl. 7, čl. 10 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), čl. 3, čl. 6 ods. 1, čl. 8 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), čl. 14, čl. 17 a čl. 26 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“), čl. 3 ods. 1, čl. 4, čl. 7, čl. 20 a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Ps 9/2012.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa návrhom podaným okresnému súdu 4. januára 2012 domáha v konaní vedenom pod sp. zn. 1 P 4/2012 rozvodu manželstva s odporcom, pričom podľa vyjadrenia sťažovateľky je predmetný návrh odôvodnený dlhodobou snahou odporcu o „*psychickou a v zásade i fyzickou, veľmi rafinovaně a sofistikovaně připravenou a realizovanou likvidaci navrhovatelky*“.

Sťažovateľka uvádza, že v rámci vypořádania bezpodielového spoluvlastníctva manželov ona a odporca podpísali 23. februára 2012 dohodu o vypořádání bezpodielového spoluvlastníctva manželov, podľa ktorej došlo k prevodu vlastníckeho práva k bytu na sťažovateľku a súčasne vyplatenie peňažných prostriedkov v sume 142 200 € sťažovateľkou v prospech odporcu. Podaním odporcu doručeným 20. septembra 2012 začalo pred okresným súdom pod sp. zn. 1 Ps 9/2012 konanie o pozbavenie spôsobilosti sťažovateľky na právne úkony odôvodnené podľa vyjadrenia sťažovateľky nepravdivými tvrdeniami a tiež znaleckým posudkom vypracovaným pre účely trestného konania vedeného orgánmi činnými v trestnom konaní. Konanie o rozvod manželstva bolo okresným súdom prerušené a následne v konaní o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony bolo

uznesením z 25. septembra 2012 nariadené znalecké dokazovanie súdnym znalcom z odboru zdravotníctva a farmácie, odvetvia psychiatrie pre účely vyšetrenia duševného stavu sťažovateľky.

Sťažovateľka ďalej uvádza, že prostredníctvom právneho zástupcu predložila v konaní o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony celý rad dôkazov o neodôvodnenosti potreby nariadeného znaleckého dokazovania, na ktoré podľa jej vyjadrenia okresný súd nereflektoval.

Uznesením z 5. apríla 2013 okresný súd pôvodné uznesenie z 25. septembra 2012 zmenil tak, že vypracovaním znaleckého posudku poveril iného znalca. Sťažovateľka podaním doručeným okresnému súdu 29. apríla 2013 podala proti osobe nového znalca „námitky“, proti uzneseniu z 5. apríla 2013 opravný prostriedok podľa čl. 13 dohovoru a tiež návrh na prerušenie konania podľa ustanovenia § 109 ods. 2 písm. c) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) do doby vybavenia podnetu na preskúmanie postupu v rámci spomínaného vedeného trestného konania. Okresný súd uznesením z 26. augusta 2013 rozhodol o nevyhlúčení osoby znalca a o zamietnutí návrhu sťažovateľky na prerušenie konania. Sťažovateľka napadla prvý výrok uznesenia odvolaním a proti druhému výroku podala „*opravný prostriedok dle čl. 13 EULP*“. Sťažovateľka argumentuje, že v podaných opravných prostriedkoch namietala, že konajúci súd supluje dôkaznú povinnosť, ktorá zafažuje podľa ustanovenia § 186 ods. 2 OSP odporcu a že je tak súdom bezdôvodne nútená podrobiť sa znaleckému skúmaniu. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) však sťažovateľkou napadnuté uznesenie svojím rozhodnutím sp. zn. 11 Cop 557/2013 z 9. mája 2014 ako vecne správne potvrdil.

Podľa vyjadrenia sťažovateľky je zásadnou tá skutočnosť, že sa na psychiatrii nikdy neliečila, žiadne psychické problémy nikdy nemala a nemá a z obstaranej lekárskej správy je zrejmé, že je vo vyhovujúcej psychickej kondícii bez známk psychopatologie.

Sťažovateľka odvolávajúc sa na všetky uvedené skutočnosti namieta, že nariadené znalecké skúmanie jej duševného stavu predstavuje za daných okolností hrubý zásah do jej

osobnostnej sféry, kde k tomuto nariadeniu chýba zákonný skutkový podklad a kde jej okresný súd neumožnil sa k podanému návrhu ešte pred nariadením znaleckého skúmania vyjadriť. Sťažovateľka v uvedenom postupe súdu vidí porušenie tak zásady rovnosti účastníkov konania, ako aj všetkých formulovaných práv garantovaných ústavou, listinnou a označenými medzinárodnými zmluvami.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka žiada, aby ústavný súd v jej veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie označených článkov ústavy, listiny dohovoru, medzinárodného paktu a charty postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Ps/9/2012, zakázal okresnému súdu pokračovať v porušovaní jej práv – *„a to v nařízeném znaleckém skoumání stěžovatelky soudním znalcem z odboru zdravotnictví a farmacie, odvětví psychiatrie“*, a zrušil uznesenia okresného súdu sp. zn. 1 Ps 9/2012 z 26. augusta 2013 a krajského súdu sp. zn. 11 Cop 557/2013 z 9. mája 2014.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd

právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľka porušenie všetkých formulovaných práv vidí v skutočnosti, podľa jej názoru neodôvodneného nariadenia znaleckého vyšetrenia jej duševného stavu, keď podľa sťažovateľky okresný súd k uvedenému kroku predstavujúcemu závažný zásah do jej osobnej integrity pristúpil bez predloženia nevyhnutných relevantných dôkazov zo strany odporcu a bez predchádzajúceho obstarania jej stanoviska k podanému návrhu.

Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) už samotné začatie konania o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je zásahom do práva podľa čl. 8 dohovoru, preto ESLP vyžaduje, aby pre začatie takéhoto konania mali zodpovedné orgány k dispozícii presvedčivé dôkazy, že daná osoba nie je schopná sa o seba postarať alebo predstavuje riziko pre práva a záujmy iných, pričom tieto dôkazy musia byť špecifické, a nie všeobecnej povahy (pozri rozsudok ESLP, X a Y proti Chorvátsku z 3. novembra 2011, č. 5193/09).

Ústavný súd konštatuje, že nariadenie znaleckého vyšetrenia duševného stavu dotknutej osoby v konaní o spôsobilosti na právne úkony treba považovať za onen zásadný moment, keď sa de facto v danom konaní priamo otvára cesta pre závažný zásah do osobnej integrity tejto osoby. Ako taký považuje ústavný súd označený zásah, resp. uznesenie, ktorým sa vyšetrenie duševného stavu nariaďuje, za nepochybne podliehajúce preskúmaniu ospravedlniteľnosti takéhoto zásahu z pohľadu limitov a kritérií vymedzených ustálenou judikatúrou ESLP zastrešujúcou ochranu práva na súkromie.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Nedodržanie uvedenej lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože to kogentné ustanovenie § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde neumožňuje (III. ÚS 124/04, IV. ÚS 14/03, III. ÚS 14/03).

Právoplatným rozhodnutím, ktorým bolo znalecké vyšetrenie duševného stavu sťažovateľky nariadené, je uznesenie okresného súdu sp. zn. 1 Ps 9/2012 z 25. septembra 2012 (proti ktorému nebolo odvolanie prípustné), o ktorom sa sťažovateľka, ktorej nebolo toto uznesenie doručované, podľa zistení ústavného súdu musela dozvedieť najneskôr 29. novembra 2012, keď bola predvolaná ustanoveným znalcom na samotné vyšetrenie. Sťažovateľka mohla teda námietky porušenia formulovaných práv adresované ústavnému súdu uplatniť práve vo vzťahu k označenému uzneseniu. Sťažovateľkina možnosť uplatniť ochranu svojich označených práv, ktorých porušenie namieta, prostredníctvom ústavnej sťažnosti však bola limitovaná lehotou dvoch mesiacov plynúcou od momentu získania vedomosti o namietanom zásahu. Vychádzajúc zo skutočnosti, že sa sťažovateľka o nariadenom znaleckom vyšetrení preukázateľne dozvedela 29. novembra 2012 a už v tom čase bola v konaní o spôsobilosti na právne úkony zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľke daná lehota márne uplynula v januári 2013, teda nepochybne ešte pred doručením sťažnosti ústavnému súdu, dokonca ešte pred doručením prvej sťažnosti, ktorú sťažovateľka ústavnému súdu adresovala a doručila 19. júna 2014.

Ústavný súd na tomto mieste konštatuje, že konvalidovať zmeškanie zákonom predpísanej lehoty vo vzťahu k uzneseniu sp. zn. 1 Ps 9/2012 z 25. septembra 2012, ktorým došlo k nariadeniu znaleckého vyšetrenia duševného stavu a ktorý aj samotná sťažovateľka identifikuje aj ako namietaný zásah do práv spojených s jej osobnou integritou, a to prenesením námietok na ďalšie chronologicky nasledujúce procesné rozhodnutia konania, nemožno v žiadnom prípade akceptovať.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti posúdil ústavný súd sťažnosť sťažovateľky ako podanú oneskorene a v zmysle § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ju odmietol.

Ústavný súd zároveň nad rámec poznamenáva, že sa mu uznesenie okresného súdu o nariadení znaleckého dokazovania, pokiaľ ide o posúdenie duševného stavu sťažovateľky, s ktorého obsahom sa ústavný súd i napriek oneskorenosti sťažnosti oboznámil, nejaví z pohľadu zmienených požiadaviek judikatúry ESLP ako neakceptovateľné. Ústavný súd je toho názoru, že odporcom predložený znalecký posudok k vyšetreniu duševného stavu sťažovateľky, aj keď vypracovaný pre účely trestného konania, avšak konštatujúci u sťažovateľky tzv. duševné ochorenie (pozri popis ochorenia obsiahnutý v uznesení okresného súdu z 25. septembra 2012) s návrhom na ústavnú ochrannú psychiatrickú liečbu, predstavuje práve ten dostatočne špecifický dôkaz príslušnej relevancie, ktorý judikatúra ESLP vyžaduje ako podmienku začatia konania vo veci pozbavenia spôsobilosti na právne úkony.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2015